

Смакота Л.В.¹**Педагогічна аналітична діяльність як фактор професійно-педагогічної спрямованості особистості педагога**

¹ Смакота Лариса Василівна, викладач кафедри педагогіки, теорії та методики початкової освіти
 Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди
 м. Переяслав-Хмельницький, Україна

Анотація. У статті розглядається процес формування професійно-педагогічної спрямованості особистості педагога та роль у ньому педагогічної аналітичної діяльності. Аналізуються погляди сучасних дослідників: Н.В.Кузьміної, З.А. Зімічкової, Г.А. Томілової, А.А. Чунаєва, І.В. Ястер, К.С. Шодієвої, Х.Н. Нагієва, В.І. Попової, А.І. Щербакова та інших учених – на проблему педагогічної спрямованості особистості. Актуальність статті зумовлена необхідністю визначення місця і ролі педагогічної аналітичної діяльності у процесі фахового становлення особистості педагога. Наукова новизна дослідження полягає в аналізі сучасних педагогічних напрацювань із заявленої проблеми та висвітленні власного авторського погляду на питання мотивації до педагогічної діяльності та педагогічних аналітичних дій. Мета статті – виділити і проаналізувати структурні компоненти мотиваційно-ціннісного ставлення особистості до фахової педагогічної діяльності; здійснити класифікацію мотивів, що лежать в основі її професійної спрямованості; визначити поняття стійкості фахового самовизначення особистості як необхідної умови успішного професійного навчання та педагогічної діяльності; описати механізм виникнення труднощів у фаховій діяльності педагога та запропонувати шляхи їх подолання; висвітлити причини виникнення труднощів у педагогічному процесі. Предметом дослідження є процес аналітичної діяльності педагога у формуванні професійно-педагогічної спрямованості його особистості. У статті робиться висновок про те, що стійкість професійного самовизначення особистості є необхідною умовою успішного фахового навчання й педагогічної діяльності, а поняття «професійна стійкість» слід розглядати як показник рівня сформованості професійно-педагогічної спрямованості особистості. Успішність професійно-педагогічної діяльності і стан професійно-педагогічної спрямованості особистості вихователя залежить від рівня володіння аналітичною діяльністю. У зв'язку з цим підготовка до аналізу та самоаналізу фахової педагогічної діяльності сприятиме прагненню майбутнього фахівця до самовдосконалення і забезпечить йому успішну професійно-педагогічну діяльність.

Ключові слова. Педагогічна аналітична діяльність, професійно-педагогічна спрямованість, особистість педагога, мотиваційно-ціннісне ставлення, мотив вибору професії, професійна стійкість особистості, самовдосконалення.

Аналіз дослідження і публікації з теми. Фахова підготовка в стінах Вищого педагогічного училища (коледжу) має на меті формування стійкої професійно-педагогічної спрямованості майбутнього педагога (вихователя). Поняття «професійно-педагогічна спрямованість» відоме в науці давно, уперше його ввів у літературу в 1940 р. С.Л. Рубінштейн. Одним із перших визначив проблему педагогічної спрямованості і здійснив спробу вирішити її стосовно до студентів педагогічного технікуму Ф.В. Гармонов (1935). Подальший розвиток ця проблема отримала в дослідженнях Н.В. Кузьміної, С.О. Зімічкової, Г.А. Томілової, А.А. Чунаєва, І.В. Ястер, К.С. Шодієвої, Х.М. Нагієва, В.І. Попової та ін. [3; 5; 8; 10; 17; 19; 23 - 24]. Таким чином, проблема професійно-педагогічної спрямованості не нова, але, як показує практика вона не втрачає актуальності й до сьогодні.

В існуючих дослідженнях професійно-педагогічна спрямованість тлумачиться вченими по-різному. Її, зокрема, розуміють як усвідомлену психологічну готовність до педагогічної діяльності (О.І. Щербаков); як стійкий всеосяжний інтерес до професії вчителя на основі педагогічних схильностей і здібностей (Т.С. Деркач); як відповідальне ставлення майбутнього вчителя до своїх педагогічних обов'язків (О.П. Черних); як професійну готовність учителя до виконання навчально-виховних завдань (В.П. Шуман) [2].

Більш різнобічним і змістовним, на наш погляд, є визначення професійно-педагогічної спрямованості особистості С.О. Зімічкової, відповідно до якого професійно-педагогічна спрямованість є сукупністю домінуючих цілей життєдіяльності суб'єктів незалежно від тих, що пов'язані із професійною діяльністю [3]. Заслугує уваги уявлення про професійно-

педагогічну спрямованість як системну потребо-мотиваційну освіту, яка є провідним компонентом спрямованості особистості (А.А. Чунаєва, Є.М. Шиянов та ін.), або як інтегративну якість особистості, що виступає як сукупність потреб, інтересів, намірів, установок і досвіду, які відображають схильність займатися педагогічною діяльністю професійно (В.І. Попова) [10; 19; 21 - 22].

Виклад основного матеріалу. У психології існує поняття «системоутворюючий фактор», тобто домінуючий компонент, який об'єднує інші компоненти в систему [9]. Мотиваційна сфера особистості, що являє собою ієрархічну сукупність мотивів, спонукає, спрямовує і регулює поведінку й діяльність особистості, системоутворюючим фактором якої є спрямованість. Таким чином, простежується зв'язок між мотивами і спрямованістю особистості.

Є.М. Шиянов, вивчаючи мотивацію, визначив її як «єдність об'єктивного й суб'єктивного, де об'єктивне становище особистості... вчителя є основою її виборчої спрямованості на цінності педагогічної діяльності, стимулюючи соціальну та професійну активність» і виділив структурні компоненти мотиваційно-ціннісного ставлення особистості до фахової діяльності [22]:

- когнітивний (усвідомлення свого соціального і професійного призначення);
- емоційний (задоволення професійною діяльністю);
- інтелектуально-вольовий (рівень професійно-педагогічних знань і вмінь, прагнення до їх активного застосування в педагогічній діяльності);
- конативний (підготовленість до різних видів навчально-виховної діяльності, зв'язок вільного часу із

професійним самовизначенням, участь у методичній та науково-дослідній роботі).

Залежно від того, які емоційні переживання викликає предмет, ставлення особистості до навколишньої дійсності і самої себе може бути емоційно позитивним, негативним або нейтральним. Загальновідомо, що успішний розвиток діяльності особистості супроводжується формуванням позитивних стосунків, переживань, які можуть проявлятися у вигляді інтересів, бажань і т.д.; інтерес же, у свою чергу, стимулює, активізує діяльність людини, робить її повнокровною, радісною. В.О. Слатьонін, М.С. Мажар у своїх роботах неодноразово зазначали, що формування такого типу стосунків утворює «потужний... механізм руху діяльності, її регуляції» [14].

Класифікація мотивів, що лежать в основі професійної спрямованості (побудована за ознакою їх походження й така, що враховує неоднакове ставлення професійної діяльності до об'єктивного змісту) запропонована П.О. Шавіром [20, с. 28]:

1) мотиви, які виражають потребу в тому, що складає основний зміст професії;

2) мотиви, пов'язані з відображенням деяких особливостей професії в суспільній свідомості (наприклад, мотиви престижу, суспільної значимості та ін.);

3) мотиви, які виражають раніше сформовані потреби особистості, актуалізовані при взаємодії з професією (наприклад, мотиви самоствердження, матеріальні потреби, особливості характеру, звичок та ін.);

4) мотиви, що виражають особливості самосвідомості особистості в умовах взаємодії з професією (наприклад, переконаність у власній придатності, у володінні творчим потенціалом і т.п.);

5) мотиви, що засвідчують зацікавленість людини в зовнішніх, об'єктивно несуттєвих атрибутах професії.

Вивченню мотивів вибору педагогічної професії присвячені дослідження Р.І. Хмельюка; В.А. Соніна; О.С. Маслова; Н.І. Бурсіної; Л.М. Мазаєва; К.В. Тимоніна та ін. [1; 6 – 7; 15; 16; 18]. У багатьох з них в основу теоретичного дослідження мотивів педагогічної діяльності покладена спрямованість особистості педагога. Але, як зазначають В.А. Слатьонін, М.С. Мажар, незважаючи на те, що мотивація діяльності і спрямованість особистості взаємозалежні і взаємозумовлені, найдоцільнішим є розгляд мотивації як основи професійної спрямованості особистості педагога [14]. Ми також дотримуємося цього погляду.

У дослідженнях В.А. Соніна розглядається три групи мотивів, а саме:

– такі, що свідчать про дійсну педагогічну спрямованість (найцінніші мотиви – бажання навчати й виховувати дітей; інтерес до дитини як суб'єкта майбутньої діяльності);

– ті, що характеризують часткову педагогічну спрямованість (розуміння престижу професії, усвідомлення наявності в себе педагогічних здібностей);

– такі, що не містять педагогічної спрямованості (бажання отримати освіту, випадкові обставини та ін.) [11 – 13; 15].

Ця класифікація мотивів дає підстави визначити ступінь стійкості професійного самовизначення, різноманітність причин і рівнів обґрунтування вибору педагогічної професії.

Г.А. Томіловою в 1978 р. було проведено дослідження динаміки професійно-педагогічної спрямованості, яке показало істотне значення мотивації в цьому процесі [17]. Зазначене положення знайшло підтвердження і в пізнішому дослідженні Г.А. Кручиніної [4].

Поняття «спрямованість особистості» поряд зі стійкістю професійних інтересів, намірів органічно вливається в поняття «професійної стійкості особистості», формування якої залежить від багатьох факторів, таких як поінформованість про професію, позитивна мотивація до обраної професії, соціально-педагогічний досвід особистості.

Слід вказати, що «професійна стійкість», або «стійкість професійного самовизначення» (В.О. Слатьонін, М.С. Мажар) формується тільки в результаті діяльності [14]. Успіх породжує в суб'єкта діяльності почуття задоволення і, отже, веде до формування більшої стійкості; невдача або відмова від діяльності відповідно ведуть до невдоволення, отже, «до необхідності вибору педагогічної професії». Перший із названих процесів сприяє формуванню впевненості особистості в правильності вибору професії, виникненню стійкої позитивної мотивації, орієнтації особистості на перспективу. У той же час, як зазначала Н.В. Кузьміна, успіх педагогічної діяльності залежить від мотивів, які спонукають людину до неї, і, підтримуючи цю думку, Г.А. Кручиніна говорить про те, що сформованість мотиваційної сфери є необхідною передумовою успішності будь-якої діяльності [4].

Висновки. Таким чином, узагальнюючи все вищесказане, можна зробити висновок про те, що стійкість професійного самовизначення особистості – необхідна умова успішного професійного навчання та педагогічної діяльності, а поняття «професійна стійкість» необхідно розглядати, як показник рівня сформованості професійно-педагогічної спрямованості особистості.

Вважаємо за необхідне розглянути механізм виникнення труднощів у педагогічній діяльності і процес їх подолання. Труднощі у професійно-педагогічній діяльності і як їх наслідок – невдачі, неуспіх – часто пояснюються несформованістю мотиваційної сфери особистості педагога. Як вказує багато дослідників (І.В. Ястер, Г.А. Кручиніна та ін.), «підготовка фахівця не може відповідати сучасним вимогам, якщо даються тільки знання й формуються вміння, але не розвиваються мотиви й потреби педагогічної діяльності» [4; 24]. Коли не розвинуті мотиви оволодіння педагогічною аналітичною діяльністю і майбутній фахівець не прагне оволодіти нею, він позбавляє себе способу самовдосконалення, удосконалення своєї професійно-педагогічної діяльності. Очевидно, що, не вміючи побачити причини успіхів і невдач, неможливо зробити висновки, здійснити на їх основі прогресивні перетворення в педагогічній діяльності, оволодіти педагогічною майстерністю.

Як показали дослідження (Т.С. Полякова та ін.), основна маса труднощів, які відчувають студенти та багато молодих фахівців, пов'язана з невмінням здійснювати педагогічний аналіз своєї діяльності й діяльності колег, тобто недостатнім володінням педагогічною аналітичною діяльністю. Успішність професійно-педагогічної діяльності і стан професійно-

педагогічної спрямованості особистості залежить від рівня володіння педагогічною аналітичною діяльністю. І, отже, цілеспрямована підготовка майбутнього педагога до здійснення аналізу та самоаналізу профе-

сійно-педагогічної діяльності зумовить його прагнення до самовдосконалення, забезпечить упевненість у собі та успішність у професійно-педагогічній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

(REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- Бурсина И.К. Вопросы профессиональной ориентации студентов Ростовского педагогического колледжа / И.К. Бурсина // Педагогическое образование в современных условиях. – Ярославль: ЯГПУ, 1997. – 371 с. – С. 71-73.
Bursina I. K. Voprosy professionalnoi orientatsii studentov Rostovskogo pedagogicheskogo kolledzha [Issues of professional orientation of students Rostov Pedagogical College] / I. K. Bursina // Pedagogicheskoe obrazovanie v sovremennykh usloviyakh. – Yaroslavl: YAGPU, 1997. – 371 s. – S. 71-73.
- Деменева Н.Н. Формирование педагогического мышления у студентов путем активизации обучения на интегративной основе: Автореф. дисс.... канд. пед. Наук. – Н. Новгород: ШПУ, 1993. – 17 с.
Demeneva N. N. Formirovanie pedagogicheskogo myshleniya u studentov putem aktivizatsii obucheniya na integrativnoi osnove [Formation of pedagogical thinking in students by stepping up training on the basis of integrative]: avtoref. diss. kand. ped. nauk. - N. Novgorod: SHPU, 1993. – 17 s.
- Зимичева С.А. Лонгитюдинальное исследование динамики педагогической направленности у будущих учителей начальных классов: Автореф. дисс.... канд. пед. наук. – Л., 1977. – 18 с.
Zimicheva S. A. Lonhitudinalnoe issledovanie dinamiki pedagogicheskoi napravlennosti u buduyushchih uchiteley nachalnih klassov [Longitudinal study the dynamics of pedagogical orientation of future primary school teachers]: avtoref. diss. kand. ped. nauk. - L., 1977. - 18 s.
- Кручинина Г.А. Готовность будущего учителя к использованию новых информационных технологий обучения: (теоретические основы, экспериментальное исследование). Монография. / Кручинина Г.А. – М.: Прометей, 1996. – 176 с.
Kruchinina G. A. Gotovnost budushchego uchitelya k ispolzovaniyu novih informazionnykh tehnjlogiy obucheniya: (teoretichiskie osnovy, eksperimentalnoe issledovanie) [Readiness of the future teachers to use new information technology training (theoretical basis, experimental research)]. Monografiya. / Kruchinina G. A. – M.: Prometei, 1996. – 176 s.
- Кузьмина Н.В. Основы вузовской педагогики. / Н.В. Кузьмина – Л.: Изд-во ЛГУ, 1912 – 311 с.
Kuzmina N. V. Osnovy vuzovskoi pedagogiki [Fundamentals of university pedagogy] / N. V. Kuzmina. – L.: Izd-vo LGU, 1912. – 311 s.
- Мазаева Л.Н. Процесс формирования мотивов профессиональной деятельности учителя на основе преемственности довузовской и вузовской подготовки / Л.Н. Мазаева // Педагогическое образование в современных условиях. – Ярославль: ЯГПУ им. К.Д. Ушинского, 1997. – 371 с. – С. 230-232.
Mazaeva L. N. Process formirovaniya motivov professionalnoi deyatel'nosti uchitelya na osnove preemstvennosti dovuzovskoi i vuzovskoi podgotovki [The process of formation of motives professional work tions the teacher on the basis of continuity of pre-university and university training] / L. N. Mazaeva // Pedagogicheskoe obrazovanie v sovremennykh usloviyakh. - Yaroslavl: YAGPU im. K. D. Ushinskogo, 1997. - 371 s. – S. 230-232.
- Маслов А.С. Воспитание мотивации самообразования у учащихся педагогического училища: Автореф. дисс.... канд. пед. наук. – Казань: Казанский гос. пед. ин-т, 1986. – 19 с.
Maslov A. S. Vospitaniye motivatsii samoobrasovaniya u uchashchiesiya pedagogicheskogo uchilishcha [Nurturing self-
- motivation of students of pedagogical school]: avtoref. diss. kand. ped. nauk. - Kazan: Kazanskiy gos. ped. in-t, 1986. - 19 s.*
- Нагнев Х.Н. Профессионально-педагогическая направленность личности студента и средства ее формирования: Автореф. дисс.... канд. пед. наук. – Челябинск, 1997. – 25 с.
Nagnev H. N. Professionalno-pedagogicheskaya napravlennost lichnosti studenta i sredstva ee formirovaniya [Professional-pedagogical orientation of the individual student and the means of its formation]: avtoref. diss. kand. ped. nauk. – Chelyabinsk, 1997. – 25 s.
- Платонов К.К. Краткий словарь системы психологических понятий. / К.К. Платонов – М.: Высшая школа, 1984. – 174 с.
Platonov K. K. Kratkii slovar sistemy psihologicheskikh ponyatiy [Concise Dictionary of psychological concepts] / K. K. Platonov. – M.: Vysshaya shkola, 1984. – 174 s.
- Попова В.И. Развитие профессиональной направленности будущего учителя: научно-методич. пособие. / В.И. Попова – Оренбург: Изд-во ОГУ, 1998. – 43 с.
Popova V. I. Razvitiye professionalnoy napravlennosti budushchego uchitelya [The development of a professional orientation of future teachers]: nauchno-metodich. Posobie. / V. I. Popova – Orenburg: Izd-vo OGU, 1998. – 43 s.
- Правдин Ю.П. Формирование познавательной активности студентов в условиях развивающего обучения: Автореф. дисс.... канд. пед. наук. – Казань: КГПИ, 1983. – 18 с.
Pravdin Y.P. Formirovanie poznavatel'noy aktivnosti studentov v usloviyakh razvivayushego obucheniya [Formation of the cognitive activity of students in developmental education]: Avtoref. dis... kand. ped. nauk. – Kazan: KGPI, 1983. – 18 s.
- Психолого-педагогическая грамотность современного учителя: учебно-методич. пособие. – СПб.: ЛОИРО, 1997. – 62 с.
Psihologo-pedagogicheskaya gramotnost sovremennogo uchitelya: uchebno-metodich. posobie. – SPb.: LOIRO, 1997. – 62 s.
- Психолого-педагогическая грамотность современного учителя: учебно-методич. пособие. – СПб.: ЛОИРО, 1997. – 62 с.
Psihologo-pedagogicheskaya gramotnost sovremennogo uchitelya [Psycho-pedagogical competence of future teachers]: uchebno-metodich. posobie. – SPb.: LOIRO, 1997. – 62 s.
- Слободчиков В.И. Основы психологической антропологии. Психология человека: Введение в психофизиологию субъективности. Учебное пособие для вузов. / В.И. Слободчиков, Е.И. Исаев – М.: Школа-Пресс, 1995. – 384 с.
Slobodchikov V.I. Osnovi psihologicheskoy antropologii. Psihologiya cheloveka: Vvedenie v psihiologiyu subektivnosti. Uchebnoe posobie dlya vuzov. / V.I. Slobodchikov, E.I. Isaev – M.: Shkola-Press, 1995. – 384 s.
- Сластенин В.А. Диагностика профпригодности молодежи к педагогической деятельности. / В.А. Сластенин, Н.Е. Мажар – М.: Прометей, 1991. – 144 с.
Slastenin V.A. Diagnostika profprigodnost molodozhi k pedagogicheskoy deyatel'nosti [Diagnosis aptitude youth to teaching] / V.A. Slastenin, N.E. Mazhar – M.: Prometei, 1991. – 144 s.
- Сонин В.А. Динамика мотивов учебной деятельности студентов: Автореф. дисс.... канд. псих. наук. – Л., 1974, – 23 с.
Sonin V.A. Dinamika motivov uchebnoy deyatel'nosti studentov [Dynamics of the motives of educational activities of students]: Avtoref. dis... kand. psih. nauk. – L., 1974, - 23 s.

16. Тимонина И.В. Формирование мотивации выбора профессии у старших подростков в условиях инновационной школы: Автореф. дисс.... канд. пед. наук. – Кемерово: Изд-во КГУ, 1997. – 20 с.
Timonina I.V. Formirovanie motivazii vybora profesii u starshogo podrostka v uslovijach innovacionnoj shkoly []: *Avtoref. dis... kand.ped.nauk. – Kemerovo: KGU, 1997. – 20 s.*
17. Томашова Г.А. Содержание и методика формирования профессионально-педагогической направленности у студентов университета. / Г.А. Томашова – Томск: Изд-во Томского ун-та, 1978. – 128 с.
Tomashova G.A. Soderghanie i metodika formirovanija professional-pedagogicheskoi napravlenosti u studentov universiteta [The content and method of formation of professional and pedagogical orientation of the students of the university] / G.A Tomashova - Tomsk: Izd-vo Tomskogo un-ta, 1978. - 128 s.
18. Хмельюк Р.И. Профотбор и первоначальная подготовка студентов пединститутов: Автореф. дисс. ... д-ра пед. наук. – Л., 1972. – 32 с.
Khmeljuk R.I. Profotbor i pervonachalnaja podgotovka studentov pedinstitutov [Professional selection and initial training of students of pedagogical institutes]: *Avtoref. dis. d-ra... ped. nauk. - L., 1972. - 32 s.*
19. Чунаев А.А. Динамика профессионально-педагогической мотивации студентов в процессе ее формирования: Автореф. дисс.... канд. пед. наук. – М.: Изд-во МГУ, 1982. – 22 с.
Chunaev A.A. Dinamica professionalno-pedagogicheskoi motivazii studentiv v procesi jej formirovanij [The dynamics of professional and pedagogical motivation of students in the process of its formation]: *Avtoref. dis... kand.ped.nauk. - Moskva: Izd-vo MGU, 1982. - 22 s.*
20. Шавир П.А. Психология профессионального самоопределения в ранней юности. / П.А. Шавир – М.: Педагогика, 1981. – 96 с.
Shavir P.A. Psihologija professionalnogo samoopredelenija v ranneji junosti [Psychology of professional self-determination in
- early adolescence*] / P.A Shavir - Moskva: Pedagogika, 1981. - 96 s.
21. Шиянов Е.Н. Теоретические основы гуманизации педагогического образования: Автореф. дисс.... д-ра пед. наук. – М.: МГПУ, 1991. – 32 с.
Shijanov E.N. Teoreticheskie osnovy gumanizazii pedagogicheskogo obrazovanija [Theoretical basis of the humanization of Teacher Education]: *Avtoref. dis. d-ra... ped. nauk. - Moskva: MGPU, 1991. - 32 s.*
22. Шиянов Е.Н. Формирование мотивационно-ценностных отношений студентов к педагогической деятельности: Автореф. дисс. ... канд. пед. наук. – М., 1982. – 16 с.
Shijanov E.N. Formirovanie motivacionno-zennosnyh otoshenij studentov k pedagogicheskoi dejatelnosti [Formation of the motivational value relations of students to teaching]: *Avtoref. dis... kand.ped.nauk. – M., 1982. - 16 s.*
23. Шодиева К.С. Формирование профессиональной направленности учащихся дошкольных педагогических училищ: Автореф. дисс.... канд. пед. наук. – Ташкент, 1994. – 24 с.
Shodieva K.S. Formirovanie professionalnoj napravlenosti uchashchisja doshkolnyh pedagogicheskikh uchilisch [Formation of professional orientation of students preschool teacher training colleges]: *Avtoref. dis... kand.ped.nauk. - Tashkent, 1994. - 24 s.*
24. Ястер И.В. Условия формирования профессионально-педагогической направленности у студентов университета / И.В. Ястер // Формирование внутренних стимулов учения у студентов: Тезисы докладов. Часть 2. – Саратов: Изд-во СГУП, 1991. – С. 3-8.
Yaster I.V. Uslovia formirovanija professionalno-pedagogicheskoi napravlenosti u studentov universiteta [Terms of professionally - pedagogical orientation of the students of the University] / I.V. Yaster / / *Formirovanie vnutrennyh stimulov uchenija u studentov: Tezisy dokladov. Chastj 2. - Saratov: SGUP, 1991. - S. 3-8*

Smakota L. The pedagogical analytical activities as factor professional and pedagogical direction of the personality pedagogue

Abstract. The process formation of professional and pedagogical direction of the personality pedagogue and the role of teaching analytical activities in it are considered in the article. The views of modern researchers to the problem of pedagogical direction of the personality are analyzed (N.V. Kuzmina, Z.A. Zimichkova, H.A. Tomilova, A.A. Chunaieva, I.V. Yaster, K.S. Shodieva, Kh.N. Nagieva, V.I. Popova, A.I. Shcherbakova and others). Actuality of the article determines necessity the place and role of teaching analytical activities in the process of professional settling of the personality pedagogue. Scientific novelty of the research consists in analyze of modern pedagogical investigations of this problem and light up the author's own view on the problem of motivation to pedagogical and pedagogical analytical activities. The purpose of the article – to select and analyze of the structural components of motivational and value attitude of a personality to the professional pedagogical activities; to make a classification of motives which are in the base its professional direction; to define the concept of stability professional self-determination of personality as necessary condition of successful professional studies and pedagogical activities; to describe the mechanism of the rise difficulties in professional activities of a pedagogue and propound ways of them overcoming; to ascertain the causes of difficulties in the pedagogical process. The subject of research is the process of analytical activities of pedagogue in the formation of his professional and pedagogical direction. Based on our research, we came to the following that stability professional self-determination of personality is necessary condition of successful professional studies and pedagogical activities and the concept “professional stability” should consider as an index of the level of formed of professional pedagogical direction of the personality. The success of professional and pedagogical activities and position of professional pedagogical direction of the personality of educator depends on the level mastering of analytical activities. In this connection the preparation to analysis and self-analysis of professional pedagogical activities will facilitate aspiration of the future professional for self-completion and provide him the successful professional and pedagogical activities.

Keywords: *pedagogical analytical activities, professional pedagogical direction, personality of the pedagogue, motivational and value attitude, motive choice of profession, professional stability of personality, self-completion.*

Смакота Л. Педагогическая аналитическая деятельность как фактор профессионально-педагогической направленности личности педагога

Abstract. В статье рассматривается процесс формирования профессионально-педагогической направленности личности педагога и роль в нем педагогической аналитической деятельности. Анализируются взгляды современных исследователей: Н.В. Кузьминой, З.А. Зимичковой, Г.А. Томиловой, А.А. Чунаева, И.В. Ястер, К.С. Шодиевой, Х.Н. Нагиева, В.И. Поповой, А.И. Щербакова и других ученых – на проблему педагогической направленности личности. Актуальность статьи обусловлена необходимостью определения места и роли педагогической аналитической деятельности в процессе профессионального становления личности педагога. Научная новизна исследования заключается в анализе современных педагогических наработок по заявленной проблеме и освещении собственной авторской точки зрения относительно вопроса мотивации к

педагогической деятельности и педагогических аналитических действий. Цель статьи – выделить и проанализировать структурные компоненты мотивационно-ценностного отношения личности к профессиональной педагогической деятельности; осуществить классификацию мотивов, которые лежат в основе ее профессиональной направленности; определить понятие устойчивости профессионального самоопределения личности как необходимого условия успешного профессионального обучения и педагогической деятельности; описать механизм возникновения трудностей в профессиональной деятельности педагога и определить пути их преодоления; раскрыть причины возникновения трудностей в педагогическом процессе. Предметом исследования является процесс аналитической деятельности педагога в формировании профессионально-педагогической направленности его личности. В статье делается вывод о том, что устойчивость профессионального самоопределения личности является необходимым условием успешного профессионального обучения и педагогической деятельности, а понятие «профессиональная устойчивость» следует рассматривать как показатель уровня сформированности личности. Успешность профессионально-педагогической деятельности и состояние профессионально-педагогической направленности личности воспитателя зависит от уровня владения педагогической аналитической деятельностью. В связи с этим подготовка к анализу и самоанализу профессиональной педагогической деятельности будет способствовать стремлению будущего специалиста к самоусовершенствованию и обеспечит ему успешную профессионально-педагогическую деятельность.

Ключевые слова: педагогическая аналитическая деятельность, профессионально-педагогическая направленность, личность педагога, мотивационно-ценностное отношение, мотив выбора профессии, профессиональная устойчивость личности, самоусовершенствование.